

Zakres wymagań i obowiązków: drugie
zaproszenie do składania wniosków

Inicjatywa Urban Innovative Actions (UIA)

16/12/2016 – 14/04/2017

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
2.	Kwalifikujące się organy władzy — kto może złożyć wniosek	4
3.	Zakres tematyczny drugiego zaproszenia do składania wniosków	9
4.	Zasady finansowania	20
5.	Tworzenie i rozwijanie projektu.....	21
5.1	Partnerstwo w Urban Innovative Actions	21
5.2	Działania projektowe	23
5.3	Pozycje w budżecie oraz wydatki kwalifikowalne	24
6.	Procedura składania wniosku	24
7.	Procedura selekcji	25
7.1	Kontrola kwalifikowalności	26
7.2	Ocena strategiczna	27
7.3	Ocena operacyjna	28
7.4	Punktacja ocen	29
8.	Zamówienia publiczne, audyt i pomoc publiczna	29
9.	Jak uzyskać pomoc	31
10.	Kluczowe daty	31

1. Wprowadzenie

Zgodnie z artykułem 8 rozporządzenia w sprawie EFRR¹, ze środków EFRR wspierane mogą być innowacyjne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. W ramach takich działań Komisja Europejska uruchomiła inicjatywę Urban Innovative Actions (UIA), której celem jest rozpoznanie oraz przetestowanie nowych rozwiązań problemów związanych ze zrównoważonym rozwojem obszarów miejskich, mających przy tym szczególne znaczenie na szczeblu unijnym.

Głównym celem inicjatywy UIA jest zatem zapewnienie władzom miejskim w całej Europie przestrzeni i środków służących przetestowaniu śmiałych i niesprawdzonych jeszcze koncepcji dotyczących wzajemnie powiązanych ze sobą wyzwań oraz eksperymentalne sprawdzenie, jak dobrze odpowiadają one złożonej rzeczywistości. Wsparcie zostanie udzielone projektom innowacyjnym, dobrej jakości, zaprojektowanym i wdrażanym z udziałem kluczowych zainteresowanych stron, zorientowanym na rezultat oraz możliwym do przeniesienia.

Władze miejskie powinny wykorzystać szanse stworzone przez Inicjatywę UIA, umożliwiającą przejście od „projektów normalnych” (które mogą być finansowane za pośrednictwem „tradycyjnych” źródeł finansowania, takich jak główne Programy EFRR) i podjąć ryzyko polegające na przekształceniu ambitnych, kreatywnych idei w prototypowe rozwiązania, które mogą zostać przetestowane w rzeczywistym otoczeniu miejskim. Inaczej mówiąc, w ramach inicjatywy UIA mogą być wspierane pilotażowe projekty zbyt ryzykowne, aby mogły uzyskać finansowanie ze źródeł tradycyjnych, pod warunkiem, że będą one wysoce innowacyjne i eksperymentalne.

Z budżetu EFRR na realizację inicjatywy UIA przeznaczona zostanie kwota w wysokości około 372 milionów EUR.

Projekty w ramach inicjatywy UIA wybierane będą poprzez coroczne zaproszenia do składania wniosków, realizowane od 2015 do 2020 roku i dotyczące co najmniej jednego z zaproponowanych przez Komisję tematów. Każde działanie może otrzymać współfinansowanie z EFRR w wysokości do 5 milionów EUR. Wdrożenie projektu musi nastąpić w okresie nie dłuższym niż 3 lata. Nie określono idealnej wielkości dla budżetu projektu zgłoszonego w ramach inicjatywy UIA. Jednakże prawdopodobieństwo wyboru małych projektów (tj. ubiegających się o współfinansowanie z EFRR

¹ Rozporządzenie w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (UE) nr 1301/2013: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013R1301>

w wysokości niższej niż 1 milion EUR) może być mniejsze, jako że mogą one mieć trudności z wykazaniem, iż skala zaplanowanych w nich działań jest wystarczająca do tego, by można było wyciągnąć z nich istotne wnioski. Niemniej jednak, w przypadku projektów zakładających znaczące koszty inwestycyjne, w szczególności realizowanych pod koniec okresu wdrożeniowego, konieczne jest wykazanie, że koszty odpowiadają potrzebom i są rzeczywiście uzasadnione.

Wdrożenie projektu musi nastąpić w okresie nie dłuższym niż 3 lata.

Inicjatywa UIA stanowi instrument Komisji i zarządzana jest przez DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej w trybie zarządzania pośredniego. Do wprowadzenia inicjatywy w życie Komisja wyznaczyła region Hauts-de-France² jako podmiot, któremu powierza się wdrażanie. Do zarządzania realizacją inicjatywy ustanowiono stały sekretariat (SS)³.

Poprzez niniejszy Zakres wymagań i obowiązków podmiot, któremu powierza się wdrażanie, zaprasza kwalifikujące się władze do składania propozycji projektów w ramach drugiego zaproszenia do składania wniosków. Przydzielony dla bieżącego zaproszenia do składania wniosków budżet wynosi 50 milionów EUR.

W niniejszym dokumencie przedstawione są wymagania oraz procedura postępowania dla drugiego zaproszenia do składania wniosków. Dokument ten należy czytać w powiązaniu z Wytycznymi dotyczącymi UIA oraz instrukcją wypełniania wniosku, opublikowanymi na witrynie UIA i zaktualizowanymi w ramach drugiego zaproszenia do składania wniosków.

2. Kwalifikujące się organy władzy — kto może złożyć wniosek

Artykuł 2 rozporządzenia regulującego inicjatywę UIA ustanawia, że wnioski o wsparcie realizacji projektów UIA mogą składać następujące organy władzy:

- a. Dowolny organ władzy miejskiej lokalnej jednostki administracyjnej zdefiniowanej według stopnia urbanizacji jako miasto lub przedmieście i obejmującej co najmniej 50 000 mieszkańców.

² Wcześniej Region Nord-Pas de Calais

³ Informacje i dane kontaktowe stałego sekretariatu są dostępne pod adresem: <http://www.uia-initiative.eu/en/about-us/meet-team>

- b. Dowolne stowarzyszenie lub ugrupowanie władz miejskich lokalnych jednostek administracyjnych zdefiniowanych według stopnia urbanizacji jako miasto lub przedmieście i obejmujących co najmniej 50 000 mieszkańców; mogą to być również stowarzyszenia lub ugrupowania transgraniczne, stowarzyszenia lub ugrupowania w różnych regionach lub państwach członkowskich.

Jedynie kwalifikujące się organy władzy zdefiniowane w Artykule 2 Aktu Delegowanego mogą składać wnioski w ramach zaproszenia do składania wniosków dotyczących inicjatywy UIA.

Definicja Lokalnych Jednostek Administracyjnych (LJA) oraz ich klasyfikacja według stopnia⁴ urbanizacji i dane dotyczące liczby mieszkańców zostały opracowane na podstawie informacji przekazanych przez Eurostat w **Tabeli zgodności LAU2-NUTS2010, EU28 (2012)**⁵. Tabela ta zostanie wykorzystana przez stały sekretariat UIA jako główny dokument referencyjny w zakresie kontroli kwalifikowalności. Wnioskodawcy powinni zapoznać się z tabelą zgodności w celu sprawdzenia ich kwalifikowalności oraz przekazania informacji na temat LJA znajdujących się w ich granicach administracyjnych i ich liczby mieszkańców.

Dalsze szczegółowe informacje dotyczące kwalifikowalności władz miejskich zostały zamieszczone w kolejnych rozdziałach.

a) Kwalifikujący się wnioskodawcy należący do pierwszej kategorii to:

1. Urzędy miasta/rady miejskie miast, których granice administracyjne odpowiadają pojedynczej LJA. W tym przypadku LJA zostanie zdefiniowana jako miasto lub przedmieście w zależności od stopnia urbanizacji (kod 1 i/lub 2 w Tabeli zgodności - kolumna Stopień Urbanizacji) i liczby mieszkańców, która musi wynosić co najmniej 50.000.
2. Urzędy miasta/rady miejskie miast, których granice administracyjne obejmują więcej, niż jedną LJA. Dotyczy to urzędów miasta/rad miejskich na terenie Portugalii, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Grecji i Łotwy, w których przypadku definicja LJA nie dotyczy urzędów miasta/rad miejskich, ale jednostek infra-komunalnych (parafii) lub jednostek statystycznych (obwodów

⁴ Definicje Lokalnych Jednostek Administracyjnych i stopnia urbanizacji są dostępne pod adresem: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units> ; http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Degree_of_urbanisation

⁵ Tabela zgodności LAU2-NUTS2010, EU28 (2012) może zostać pobrana pod adresem: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units>

wyborczych). W tym przypadku urząd miasta/rada miejska stanowi organ kwalifikowalny wyłącznie, jeżeli obejmuje w sumie 50.000 mieszkańców, a większość (ponad 50%) spośród nich zamieszkuje na obszarach LJA sklasyfikowanych jako miasta lub przedmieścia na podstawie stopnia urbanizacji (kod 1 i/lub 2 w Tabeli zgodności - kolumna Stopień Urbanizacji).

3. Zorganizowane aglomeracje stanowiące stowarzyszenia i ugrupowania władz miejskich, spełniające następujące kryteria:

- ✓ Są oficjalnie traktowane przez prawodawstwo krajowe jako instytucje szczebla władzy rządowej (inne, niż szczebla regionalnego i prowincjonalnego), a urzędy miasta/rady miejskie są zobowiązane do przynależenia do takiej nadrzędnej organizacji miejskiej (w związku z czym do kategorii tej nie należą stowarzyszenia utworzone na zasadzie dobrowolności, w specyficznym celu i/lub na czas określony).
- ✓ Członkami aglomeracji mogą być wyłącznie urzędy miasta/rady miejskie (w związku z czym do kategorii tej nie należą stowarzyszenia, których członkami są inne instytucje, takie jak szkoły wyższe, izby handlowe itp.).
- ✓ Dysponują określonymi przez prawodawstwo krajowe konkretnymi kompetencjami, przekazywanymi przez władze miejskie i należącymi do obszarów polityki istotnych dla projektu UIA. Stowarzyszenia powinny zamieścić precyzyjne odniesienia do obowiązującego prawodawstwa krajowego. Zorganizowane aglomeracje powinny posiadać wyłączne kompetencje w zakresie tworzenia i wdrażania polityk w obszarach istotnych dla projektu UIA.
- ✓ Muszą one posiadać specyficzną strukturę polityczną (z pośrednim przedstawicielstwem zaangażowanych władz miejskich) i administracyjną (dedykowany personel).

Przykłady zorganizowanych aglomeracji w ramach Inicjatywy UIA są następujące:

- ✓ Francja: Métropoles, Communautés Urbaines, Communautés d'Agglomération i Communautés de Communes
- ✓ Włochy: Città Metropolitane i Unione di Comuni
- ✓ Niemcy: Landkreis
- ✓ Hiszpania: Mancomunidades i Area Metropolitana Barcelona
- ✓ Wielka Brytania: Combined Authorities

W ramach inicjatywy UIA, zorganizowane aglomeracje są uważane za pojedynczy organ władz miejskich, będący reprezentantem wszystkich zaangażowanych urzędów miasta/rad miejskich. W związku z powyższym, we wniosku dotyczącym projektu przekazywanym przez zorganizowaną aglomerację, musi ona zostać wskazana jako główny organ władzy miejskiej.

W ramach weryfikacji kwalifikowalności zorganizowanych aglomeracji, stały sekretariat sprawdzi, czy całkowita liczba mieszkańców wynosi co najmniej 50.000, a większość (ponad 50%) spośród nich zamieszkuje na obszarach LJA sklasyfikowanych jako miasta lub przedmieścia na podstawie stopnia urbanizacji.

b) Kwalifikujący się wnioskodawcy należący do drugiej kategorii to stowarzyszenia/ugrupowania władz miejskich nieposiadające statusu prawnego zorganizowanych aglomeracji.

Stowarzyszenia władz miejskich (krajowe/regionalne stowarzyszenia władz miejskich, pakt terytorialne, specjalne obszary rozwoju itd.), a także indywidualne władze miejskie bez sformalizowanych umów o współpracy, ale zamierzające przedstawić wspólny wniosek w ramach inicjatywy UIA, nie mogą złożyć wniosku jako pojedynczy organ władz miejskich.

Powinny one wyznaczyć główny organ władzy miejskiej spośród uczestniczących urzędów miasta/rad miejskich i wymienić wszystkie pozostałe organy władzy jako władze stowarzyszone.

Aby móc się zakwalifikować, wszystkie uczestniczące władze miejskie (główne i stowarzyszone) muszą być uznawane za Lokalne Jednostki Administracyjne i sklasyfikowane jako miasta lub przedmieścia na podstawie stopnia urbanizacji. W przypadku władz miejskich, których granice administracyjne obejmują więcej, niż jedną Lokalną Jednostkę Administracyjną, obowiązują te same zasady określania stopnia organizacji, opisane w punkcie a.2 niniejszego rozdziału.

Relacje pomiędzy głównym organem władzy miejskiej, a organami stowarzyszonymi nie muszą być sformalizowane na dzień złożenia wniosku. W razie zatwierdzenia i wsparcia propozycji, stały sekretariat UIA prześle do głównego organu władzy miejskiej wzór Umowy Partnerskiej do podpisania przez wszystkich zaangażowanych partnerów (stowarzyszone władze miejskie i partnerzy realizacji projektu) w pierwszych miesiącach fazy wdrażania.

Szczegółowe zadania i zakresy odpowiedzialności głównego organu władzy miejskiej i organów stowarzyszonych (oraz partnerów realizacji projektu) zostały określone w rozdziale 5.1 niniejszego Zakresu wymagań i obowiązków oraz w rozdziale 2.1 Wytycznych dotyczących UIA.

Minione doświadczenia wskazują, że pojedyncze projekty zrealizowane przez stowarzyszenia lub ugrupowania miast nieposiadające statusu zorganizowanej aglomeracji składające się z ponad 3 organów władzy miejskiej (główny organ władzy miejskiej i organy stowarzyszone) i nieposiadające ciągłości terytorialnej wiążą się z ryzykiem utraty spójności oraz wystąpienia trudności w uzyskaniu istotnych rezultatów. Dlatego też zaleca się, aby stowarzyszenia lub ugrupowania władz miejskich (bez statusu zorganizowanej aglomeracji), które chcą złożyć wniosek, posiadały ciągłość terytorialną oraz dołożyły starań, by ograniczyć liczbę uczestniczących stowarzyszonych władz miejskich.

2.1.1 Wymogi wspólne dotyczące kwalifikujących się władz miejskich

Poza przedstawionymi powyżej zasadami określonymi dla poszczególnych kategorii kwalifikujących się władz miejskich, wymienione poniżej zasady obowiązują dla wszystkich kwalifikujących się władz miejskich w ramach inicjatywy UIA:

- Wszystkie władze miejskie powinny mieścić się na terenie państw członkowskich UE.
- Jedynie kwalifikujące się organy władzy zdefiniowane powyżej mogą składać wnioski w ramach zaproszenia do składania wniosków dotyczących inicjatywy UIA. Wnioski składane przez partnerów realizacji projektu zostaną uznane za niespełniające warunków dotyczących kwalifikowalności.
- Władze miejskie lub zorganizowane aglomeracje mogą uczestniczyć w tylko jednym wniosku składanym w ramach zaproszenia do składania wniosków (nawet, jeżeli wnioski te są składane w ramach różnych tematów zaproszenia do składania wniosków). Zasada ta obowiązuje także w przypadku stowarzyszonych władz miejskich (urząd miasta może uczestniczyć w tylko jednym wniosku niezależnie od faktu, czy jest głównym organem władzy miejskiej, czy stowarzyszonymi władzami miejskimi).
- Władze miejskie, które są już wspierane w odniesieniu do realizacji projektu zatwierdzonego w ramach inicjatywy UIA podczas poprzedniego zaproszenia do składania wniosków nie mogą

składać nowych wniosków dotyczących tego samego tematu przez cały okres realizacji Inicjatywy.

Agencje i firmy (np. prowadzące działalność w dziedzinie zarządzania energią/odpadami, rozwoju gospodarczego, promocji turystycznej itd.), należące w całości lub w części do urzędu miasta/rady miejskiej nie są uważane za Lokalne Jednostki Administracyjne i w konsekwencji nie mogą być uznane za kwalifikujące się władze miejskie. Niemniej jednak, organizacje te mogą brać udział w programach współpracy partnerskiej jako partnerzy realizacji projektu (szczegółowe informacje dotyczące zadań i zakresów odpowiedzialności partnerów realizacji projektu zostały zamieszczone w rozdziale 5.1 niniejszego Zakresu wymagań i obowiązków oraz w rozdziale 2.1 Wytycznych dotyczących UIA)

Jak zostało to określone w poprzednich paragrafach, głównym narzędziem wykorzystywanym przez stały sekretariat UIA w zakresie weryfikacji zgodności z kryteriami kwalifikowalności będzie arkusz **Tabela zgodności LAU2-NUTS2010, EU28 (2012)**. W związku z powyższym, wnioskodawcom zdecydowanie zalecane jest zapoznanie się z informacjami zamieszczonymi w tym arkuszu i przeprowadzenie własnej oceny kwalifikowalności przed złożeniem wniosku.

W razie jakichkolwiek braków, niezgodności lub wątpliwości dotyczących interpretacji danych zamieszczonych w arkuszu Eurostat, wnioskodawcom zdecydowanie zalecane jest skontaktowanie się ze stałym sekretariatem UIA przed wypełnieniem i złożeniem wniosku.

Jeżeli podczas kontroli kwalifikowalności stwierdzone zostanie, że status określonego wnioskodawcy jest niepewny, stały sekretariat UIA skontaktuje się z odpowiednimi partnerami, takimi jak Eurostat, aby ostatecznie zweryfikować kwalifikowalność.

3. Zakres tematyczny drugiego zaproszenia do składania wniosków

Komisja zdecydowała o ścisłym powiązaniu tematów, które mogą zostać podjęte przez władze miejskie w ramach inicjatywy UIA, z tematami określonymi w ramach Agendy miejskiej UE.

W szczególności każde zaproszenie do składania wniosków w ramach UIA będzie koncentrować się na ograniczonej liczbie tematów.

W odpowiedzi na drugie zaproszenie, składający wniosek mogą złożyć propozycję projektu podejmującego następujące tematy:

- Integracja imigrantów oraz uchodźców
- Gospodarka o obiegu zamkniętym
- Zrównoważona mobilność miejska

Władze miejskie składające wniosek w ramach zaproszenia do składania wniosków UIA powinny wybrać tylko jeden z proponowanych tematów. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę, że w celu skutecznego podjęcia określonych wyzwań opracowana zostanie strategia zintegrowana, wnioskodawcy mogą opisać w swoim wniosku powiązania z innymi tematami i obszarami polityki.

Jak stwierdzono, Komisja oczekuje propozycji projektów, które oferują twórcze, innowacyjne i trwałe rozwiązania różnorodnych wyzwań. Ponieważ UIA będzie stanowić także laboratorium nowych pomysłów, celem Komisji jest stymulacja nowatorskich eksperymentów korzystających z doświadczeń z zakresu różnorodnych dziedzin. Z tego powodu Komisja unika nadmiernej normatywności w opisie typu projektów, których propozycji oczekuje.

W odniesieniu do wsparcia celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych EFRR, całość projektu powinna być postrzegana w perspektywie zapewnienia wsparcia celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych EFRR. Niemniej jednak, projekty UIA dotyczące celów tematycznych 8-10 (tzn. ukierunkowanych w największym stopniu na zagadnienia socjalne) mogą uzyskać wsparcie pod następującymi warunkami:

- Wiedza pozyskana w ramach realizacji całego projektu może zostać uznana za skutecznie przyczyniającą się do realizacji celów tematycznych oraz priorytetów inwestycyjnych EFRR; i
- Projekt nie jest w nadmiernym stopniu skoncentrowany na działaniach typu programów finansowanych poprzez Europejski Fundusz Społeczny (EFS)

Należy pamiętać, że w okresie selekcji i wdrażania proponowanych projektów, najwyższe znaczenie mieć będzie zapewnienie komplementarności i synergii z innymi programami oraz politykami finansowanymi przez Unię Europejską i wspieranymi przez nią projektami.

Komisja selekcyjna inicjatywy UIE będzie unikać jakiegokolwiek duplikowania projektów, które będą wspierane.

W poniższych rozdziałach zamieszczone zostały szczegółowe informacje dotyczące 3 tematów drugiego zaproszenia do składania wniosków w ramach inicjatywy UIE.

3.1 Integracja imigrantów oraz uchodźców

Miasta stanowią często pierwsze miejsca kontaktu imigrantów oraz uchodźców ze społeczeństwami, które ich przyjmują. Z tego powodu kompleksowa polityka migracyjna jest nieodzowną składową skutecznego rozwoju obszarów miejskich. Poprzez świadczenie usług wysokiej jakości i zapewnienie szans, miasta mają możliwość zapewnienia długoterminowego włączenia migrantów w tkankę miejską. Niemniej jednak, wspieranie integracji oraz budowanie obopólnego zaufania stanowi proces trudny, złożony i długoterminowy. Jeżeli zarządzanie procesem włączenia migrantów w tkankę miejską nie będzie właściwe, rezultatem mogą być nieskuteczne rozwiązania, które w żaden sposób nie zaspokajają podstawowych potrzeb, co prowadzi do wykluczenia migrantów z rynku pracy oraz z dostępu do usług mieszkaniowych, zdrowotnych, edukacyjnych itd. Będzie to stanowić zagrożenie dla spójności społecznej. Jest to zagrożenie obecne szczególnie w sytuacjach, gdy miasta stają przed koniecznością uporania się z dużym i nagłym przemieszczeniem populacji, które nakłada niespodziewane obowiązki na sektor usług miejskich. Celem inicjatywy Urban Innovative Actions (UIA) jest wspieranie miast w zakresie skutecznego podejmowania tego rodzaju wyzwań.

Dla dokładniejszego objaśnienia zakresu kwalifikowalności, podczas opracowywania wniosków należy wziąć pod uwagę następujące definicje:

Imigrant: Wyrażenie imigrant lub emigrant oznacza w szerokim ujęciu osobę, która opuszcza określony kraj lub region, aby zamieszkać w innym, często w poszukiwaniu lepszego życia. (Źródło: European Migration Network)

Uchodźca: Osoba będąca obywatelem kraju trzeciego, żywiąca uzasadnione obawy dotyczące prześladowania z

powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej, która przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem i nie może lub nie chce, ze względu na taką obawę, skorzystać z ochrony tego państwa, bądź też bezpaństwowiec, który, będąc poza państwem swojego dawnego stałego zamieszkania z tych samych powodów, jak

wspomniano powyżej, nie może lub nie chce wrócić do niego z powodu tych obaw (Dyrektywa Rady 2011/95/WE).

W praktyce oznacza to, że projekty mogą dotyczyć obywateli krajów spoza UE, zamieszkałych na terenie krajów członkowskich UE, takich jak osoby będące obywatelami kraju trzeciego, migranci nieposiadający dokumentów, bezpaństwowcy, osoby ubiegające się o azyl oraz uznane za uchodźców.⁶ Działania nie mogą dotyczyć osób będących obywatelami UN, przenoszącymi się z jednego kraju członkowskiego do innego, zarówno tymczasowo, jak i długoterminowo.

Najważniejszym priorytetem tego zaproszenia do składania wniosków jest zapewnienie długoterminowej integracji migrantów i uchodźców, stanowiące wielopłaszczyznowy proces wymagający realizacji strategii zintegrowanej (obejmującej strategię pojedynczego punktu kontaktowego⁷). Biorąc pod uwagę, że proces integracji rozpoczyna się od dnia przyjazdu na teren kraju członkowskiego, elementy odpowiedzi krótkoterminowej mogą zostać uwzględnione, jeżeli stanowią część długoterminowej strategii integracji.

Zgodnie z określonym zakresem wsparcia EFRR, działania mogą obejmować różnorodne inwestycje w dziedzinie zagadnień społecznych, zdrowia, edukacji, miejsc zakwaterowania oraz infrastruktury dotyczącej opieki nad dziećmi, regeneracji obszarów miejskich dotkniętych ubóstwem, ograniczenia przestrzennej lub edukacyjnej izolacji migrantów i uchodźców, zakładania nowych przedsiębiorstw itd. Aby zapewnić kompleksowy charakter działań, powinny zostać również uwzględnione środki dotyczące inwestycji w kapitał ludzki, takie jak szkolenia zawodowe, coaching oraz podnoszenie zdolności i umiejętności. Na poniższej niewyczerpującej liście zamieszczone zostały pewne przykłady:

- *Infrastruktura społeczna*: działania mogą dotyczyć rozwoju środowiskowej opieki społecznej, domów spotkań społeczności lokalnych, ośrodków rodzinnych itp.
- *Infrastruktura mieszkaniowa*: działania mogą obejmować inwestycje w dziedzinie socjalnych miejsc zakwaterowania, z myślą o ograniczeniu przestrzennej izolacji społeczności zmarginalizowanych. Inwestycje powinny zostać skoncentrowane przede wszystkim na środkach zapewniających równocześnie ograniczenie i/lub wyeliminowanie izolacji fizycznej oraz podnoszenie możliwości dostępu do podstawowych usług.

⁶ Szczegółowe informacje zostały zamieszczone w glosariuszu: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/glossary/index_a_en.htm

⁷ Pojęcie pojedynczego punktu kontaktowego oznacza scentralizowany dostęp do różnego rodzaju usług.

- *Infrastruktura edukacyjna:* Począwszy od wczesnego dzieciństwa, aż po szkoły wyższe, działania mogą dotyczyć dostępu do usług edukacyjnych i ich jakości. Mogą one również obejmować rozwój szkoleń i kursów językowych.
- *Zdrowie:* działania powinny zostać skoncentrowane na ułatwieniu dostępu do podstawowych usług zdrowotnych i zapewnieniu usług zdrowotnych odpowiadających najważniejszym problemom nowo przybyłych migrantów i uchodźców, takim jak obrażenia fizyczne (hipotermia, oparzenia, choroby żołądkowo-jelitowe, zaburzenia sercowo-naczyniowe, komplikacje dotyczące ciąży i porodu, cukrzyca i nadciśnienie) - możliwe jest także uwzględnienie wsparcia psychologicznego i leczenia traumy⁸. Działania innowacyjne powinny obejmować inwestycje dotyczące infrastruktury zdrowotnej z zakresu ochrony zdrowia i podstawowej opieki zdrowotnej.

Działania w zakresie inicjatywy Urban Innovative Actions (UIA) mogą również dotyczyć specyficznych (najbardziej narażonych) grup:

- *Osoby niepełnoletnie bez opieki*⁹: Osoby osamotnione i szczególnie narażone na handel ludźmi - działania mogą dotyczyć rozwoju systemów ochrony dzieci, obejmujących usługi w zakresie wszystkich sektorów opieki społecznej, zapewniających zapobieganie i stanowiących odpowiedź na zagrożenia dotyczące przemocy, nadużyć, wykorzystywania oraz zaniedbania dzieci, jak również wsparcie dzieci, które nie pozostają pod opieką swoich rodzin oraz znajdujących się pod opieką instytucji opiekuńczych.
- *Kobiety:* Biorąc pod uwagę, że kobiety będące migrantami i uchodźcami często mają do czynienia ze specyficznymi trudnościami w zakresie dostępu do usług mieszkaniowych, zdrowotnych, szkoleniowych oraz kursów językowych, a także integracją na rynku pracy, działania powinny obejmować rozwiązania dotyczące tych problemów.¹⁰
- *Młodzież:* integracja młodych ludzi pochodzących ze środowisk migrantów¹¹: biorąc pod uwagę ich tendencję do wczesnego opuszczania szkół, niższy poziom wykształcenia sprawia, że ich integracja na rynku pracy jest często trudniejsza. Działania powinny dotyczyć integracji na rynku pracy, ale także zapewnienia przestrzeni dla interakcji z młodzieżą różnego

⁸ Światowa Organizacja Zdrowia (ŚOZ): <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-determinants/migration-and-health/migrant-health-in-the-european-region/migration-and-health-key-issues>

⁹ Szczegółowe informacje na temat trudności dotyczących integracji kobiet będących uchodźcami i ubiegającymi się o azyl są dostępne pod adresem: Komisja Europejska, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/asylum/uam/uam_infographic_a4_en.pdf

¹⁰ Parlament Europejski: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556929/IPOL_STU\(2016\)556929_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556929/IPOL_STU(2016)556929_EN.pdf)

¹¹ Ci młodzi ludzie powinni posiadać obywatelstwo jednego z krajów członkowskich UE.

pochodzenia (np. poprzez organizację działań sportowych oraz kulturalnych i/lub infrastruktury).

Biorąc pod uwagę, że temat dotyczący integracji migrantów i uchodźców został już po raz drugi włączony do zaproszenia do składania wniosków w ramach inicjatywy UIA, zalecamy, aby wnioskodawcy zapoznali się z projektami zatwierdzonymi w ramach pierwszego zaproszenia do składania wniosków, aby proponowane działania mogły stanowić uzupełnienie działań już finansowanych.

3.2 Gospodarka o obiegu zamkniętym:

Zgodnie z planem działań¹² określonym przez UE, przejście do gospodarki o obiegu zamkniętym przyczyni się do rozwoju zrównoważonej, zapewniającej niską emisję związków węgla, wydajnej pod względem zasobów, konkurencyjnej gospodarki. Zapewni ona wykorzystanie produktów, materiałów i zasobów przez najdłuższy możliwy czas w ramach gospodarki zapewniającej ograniczenie generowania odpadów. Na terenie Europy w miastach mieszka obecnie ponad 70% ludności¹³, koncentrują one również największą część działalności gospodarczej oraz potencjału rozwojowego. Miasta są w znaczącym stopniu uzależnione od zasobów zewnętrznych, na przykład w zakresie zaspokojenia potrzeb ich mieszkańców w odniesieniu do wyżywienia i energii. W miastach konsumowana jest największa ilość towarów i generowane są największe ilości odpadów. W związku z powyższym, władze miejskie zapewniają najlepszy kontekst w zakresie rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym, dzięki ich bliskości wobec mieszkańców, usługodawców i przedsiębiorstw¹⁴.

Kolejny ważny priorytet stanowią plany działań dotyczące ponownego wykorzystania wody. Niedobór wody i susze stanowiły w okresie ostatnich kilku dziesięcioleci poważny problem w niektórych częściach UE, z niezwykle szkodliwymi konsekwencjami dla środowiska oraz gospodarki. Prognozy dotyczące zmian klimatu wskazują na dalsze pogarszanie się sytuacji w odniesieniu do dostępności wody w różnych obszarach Europy. Poza środkami dotyczącymi zapewnienia oszczędności wody,

¹² Zamknięcie pętli - plan działań UE na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614>

¹³ <http://www.uia-initiative.eu/en/initiative/uia-european-context>

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/archives/ecoinnovation2014/1st_forum/pdf/ecoap-16th-report.pdf

ponowne wykorzystanie uzdatnianej wody w bezpiecznych i oszczędnych warunkach stanowi niezwykle istotny środek w dziedzinie zwiększenia dostępności wody oraz ograniczenia nadmiernej eksploatacji zasobów wodnych UE.¹⁵

Władze miejskie dysponują solidnymi doświadczeniami w dziedzinie zrównoważonego zarządzania odpadami w ramach usług użyteczności publicznej. Miasta mogą również skutecznie stymulować zmiany w zakresie wdrażania bardziej zrównoważonych rozwiązań w dziedzinie produkcji i konsumpcji, w tym dotyczących potencjału ponownego wykorzystania wody. Adaptacja do gospodarki o obiegu zamkniętym wymaga wykorzystania wykwalifikowanych zasobów roboczych, dysponujących specyficznymi, a czasami nowymi zdolnościami (w szczególności w dziedzinie projektowania) tworzenia nowych miejsc pracy oraz prowadzenia dialogu społecznego. Będzie ona stymulować tworzenie nowych firm (w tym o charakterze socjalnym) i modeli biznesowych, a także zachęcać do współpracy pomiędzy producentami oraz sprzedawcami detalicznymi w celu opracowywania produktów bardziej zrównoważonych, z zapewnieniem możliwości ich naprawy i wykorzystania wielokrotnego.

Unikając nadmiernej normatywności w określaniu typów projektów, jakich oczekujemy, należy wyróżnić pewne kluczowe elementy, które powinny zostać wzięte pod uwagę przez władze miejskie składające wnioski projektowe:

- Współpraca z miejscowymi producentami i firmami sprzedaży detalicznej lub inicjatywami prowadzonymi przez obywateli oraz firmy branży usług/świadczeń socjalnych w zakresie promowania produktów bardziej zrównoważonych, z zapewnieniem możliwości ich naprawy i wykorzystania wielokrotnego.
- Wsparcie symbiozy przemysłowej powinno umożliwiać rozwój współpracy pomiędzy firmami oraz wykorzystanie dodatkowych zasobów generowanych przez dany sektor przemysłu.
- Miasta mogą mieć znaczący wpływ na kształtowanie przyzwyczajeń i zachowań konsumentów poprzez wspieranie ponownego wykorzystania oraz naprawy produktów.
- Promowanie gospodarki opartej na współpracy, na zasadach wzajemnego udostępniania produktów lub infrastruktury, wspierającego korzystanie przez obywateli i firmy raczej z usług, a nie z produktów.
- Narzędzia takie, jak Ekologiczne Zamówienia Publiczne oraz zamówienia publiczne w dziedzinie innowacji, obejmujące opracowane przez władze publiczne kryteria zapewniające

¹⁵ Raport Europejskiej Agencji Środowiska nr 12/2016: <http://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-2016>

uwzględnienie aspektów zrównoważonego rozwoju, trwałości i możliwości naprawy produktów w zakresie ustalania lub aktualizacji kryteriów.

- Doskonalenie procesu zarządzania odpadami komunalnymi, które stanowią 10% całkowitej ilości odpadów na terenie Europy¹⁶.
- Zapobieganie marnotrawstwu żywności (corocznie marnotrawione jest 100 mln ton żywności¹⁷) w zakresie całego łańcucha wartości, poprzez podejmowanie poszczególnych kroków, obejmujących także zmianę zachowań za pośrednictwem realizacji kampanii podnoszenia świadomości społecznej. Zapewnienie dalszego rozwoju miejskich systemów kompostowania w ramach programów dotyczących rolnictwa miejskiego oraz upraw hydroponicznych.
- Recykling lub ponowne wykorzystanie materiałów pochodzących z sektora budownictwa i prac rozbiórkowych, stanowiących jedno z najważniejszych źródeł odpadów na terenie Europy i w przeważającej części dotyczących obszarów miejskich.
- Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych, takich jak telefony komórkowe, telewizory i pralki, których największa liczba jest skoncentrowana w miastach - zgodnie z prognozami w roku 2020 ich ilość osiągnie 12 mln ton. Miasta odczuwają trudności w zakresie radzenia sobie z odpadami tego rodzaju, jednak mogą odgrywać kluczową rolę w dziedzinie recyklingu i ponownego wykorzystania ziem rzadkich oraz metali szlachetnych, które zawierają te odpady, w celu zmniejszenia zależności od ich importu.
- Promowanie ponownego wykorzystania wody (np. poprzez pozyskiwanie wody deszczowej) jako środka umożliwiającego ograniczenie niedoborów wody i suszy.
- Przyczynianie się do opracowywania mierzalnych, możliwych do rozpowszechnienia rozwiązań w zakresie oszczędzania zasobów, poprzez dokumentowanie podstawowego wykorzystania oraz stwierdzonych postępów przy wykorzystaniu standardowych wskaźników kontrolnych i odpowiedniego systemu pozyskiwania danych, a także opracowywanie ich formatów oraz zasad udostępniania i publikowania.
- Zapewnienie, że wszystkie rozwiązania dotyczące przetwarzania danych są kompatybilne i opracowane w oparciu o standardy otwarte.

W celu sprawienia, że proces przechodzenia do gospodarki o obiegu zamkniętym stanie się rzeczywistością, Komisja Europejska oczekuje od władz miejskich zapewnienia zaangażowania

¹⁶ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Municipal_waste_statistics

¹⁷ Ilustracja opracowana przez DG ds. Zdrowia i bezpieczeństwa żywności:

http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/good_practices/awareness_information_education/index_en.htm

wszystkich zainteresowanych stron, począwszy od projektowania produktów aż po zapewnienie ich ponownego wykorzystania, z korzyścią zarówno dla gospodarki, jak i dla środowiska, z udziałem obywateli oraz społeczności.

3.3 Zrównoważona mobilność miejska:

Dla osiągnięcia podstawowego celu, którym jest stworzenie systemu transportowego spełniającego indywidualne potrzeby w zakresie szybkiego, wydajnego, bezpiecznego i efektywnego przewozu osób oraz towarów, miasta muszą wdrażać skuteczne rozwiązania alternatywne, obejmujące wykorzystanie paliw alternatywnych w konwencjonalnych środkach transportu i zapewnienie stopniowego przejścia do mobilności bardziej odpowiedzialnej i umożliwiającej ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

Miasta stanowią niezwykle ważne węzły europejskiego systemu komunikacyjnego, ponieważ więcej tras przejazdów rozpoczyna się lub kończy na terenach miejskich. Komunikacja miejska odgrywa znaczącą rolę w dziedzinie zapewnienia konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju. Niemniej jednak, wiele negatywnych konsekwencji transportu, takich jak wysokie natężenie ruchu, duża liczba wypadków drogowych i poważne zanieczyszczenie powietrza, dotyczy przede wszystkim obszarów miast¹⁸. Ponadto, wiele europejskich miast musi radzić sobie z problemami dotyczącymi przestarzałej infrastruktury oraz wąskich ulic, w szczególności w historycznych centrach miejskich. Poza tymi wyzwaniami lokalnymi, miasta mają do czynienia z problemami ogólnosiłowymi, takimi jak globalne ocieplenie, zależność energetyczna oraz zwiększone koszty energii. Władze miejskie we wszystkich krajach członkowskich UE muszą podjąć podobnego rodzaju wyzwania, dotyczące niewłaściwego systemu komunikacji miejskiej oraz długiego czasu przejazdów ich mieszkańców. Najczęściej spotykany problem stanowi wysokie natężenie ruchu, mające niekorzystne konsekwencje dla zdrowia ludzkiego, wykorzystania przestrzeni publicznej i miejscowego PKB.

Wzrost temperatur spowodowany zmianami klimatu może stanowić zagrożenie dla infrastruktury - deformacja dróg i torów kolejowych może stanowić zagrożenie dla dostawy towarów i przewozu pasażerów. Tworzenie infrastruktury przygotowanych na przyszłe zmiany klimatu, na terenach niezagrożonych (takich, jak obszary zalewowe) przyczyni się do obniżenia kosztów i podniesienia efektywności. Zagrożenia klimatyczne powinny być brane pod uwagę w sposób zintegrowany także w odniesieniu do projektowania sieci komunikacji miejskiej oraz planowania urbanistycznego.

¹⁸ <https://www.kowi.de/Portaldata/2/Resources/fp/trip-urban-mobility.pdf>

Wytwarzanie ciepła spowodowane wysokim natężeniem ruchu drogowego i obecnością powierzchni akumulujących ciepło (takich, jak asfalt) pociąga za sobą intensyfikację fal upałów na terenach miejskich. Wysokie temperatury pociągają za sobą dodatkowe zanieczyszczenie powietrza poprzez intensyfikację tworzenia się warstwy ozonowej na poziomie ziemi (substancje będące prekursorami ozonu, takie jak NO_x, są emitowane podczas spalania paliwa na przykład przez pojazdy transportu drogowego). W związku z powyższym, odpowiednie zarządzanie transportem umożliwia ograniczenie fal upałów oraz zanieczyszczeń powietrza. Zagrożenie powodziowe jest szczególnie intensywne na obszarach miejskich ze względu na nieprzepuszczalność gruntów, na przykład powierzchni dróg i parkingów.¹⁹

Władze miejskie już od wielu lat współpracują ze sobą w zakresie realizacji miejskich, krajowych i europejskich inicjatyw oraz projektów dotyczących zrównoważonej mobilności miejskiej, w szczególności w ramach Porozumienia Burmistrzów²⁰ dotyczącego emisji gazów cieplarnianych oraz polityki inteligentnych miast i wspólnot (wspieranych w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz inteligentnych miast i społeczności²¹ oraz zaproszeń do składania wniosków dotyczących udziału w programie Horizon 2020²²) w celu opracowania innowacyjnych rozwiązań, które mogą zostać rozpowszechnione. Wyniki części z tych prac zostały wykorzystane w zakresie opracowywania Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej, umożliwiających zdefiniowanie wspólnej, długofalowej wizji strategii mobilności miast, uwzględniającej w szczególności konieczność wzięcia pod uwagę potrzeb mieszkańców i zapewnienie efektywnego wykorzystania przestrzeni publicznej. Ich wspieranie jest jednym z celów inicjatywy UIA. Oto kilka kluczowych elementów, które powinny zostać wzięte pod uwagę przez władze miejskie składające wnioski dotyczące proponowanych projektów:

- Promowanie i ułatwienie korzystania z rowerów (w tym rowerów elektrycznych oraz przeznaczonych do przewozu towarów), jako zdrowego, czystego i oszczędnego środka transportu
- Wspieranie rozwiązań przyczyniających się do tworzenia i rozwoju Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej jako jednego z elementów realizowanej przez władze miejskie zintegrowanej strategii planowania
- Innowacyjne multimodalne węzły transportowe i usługi w zakresie mobilności, umożliwiające płynną zmianę środka transportu, zapewniające pasażerom możliwość podejmowania

¹⁹ Raport Europejskiej Agencji Środowiska dotyczący adaptacji obszarów miejskich z roku 2012.

²⁰ <http://www.covenantofmayors.eu>

²¹ <http://eu-smartcities.eu>

²² <http://ec.europa.eu/geninfo/query/index.do?queryText=H2020-SCC>

świadomych decyzji, kupno biletów i realizację przejazdów w sposób najbardziej efektywny oraz zrównoważony

- Tworzenie platform logistycznych zapewniających zmniejszenie natężenia ruchu drogowego i zwiększenie średniej prędkości przejazdów.
- Wspieranie rozwiązań w zakresie wspólnej mobilności, takich jak wspólne korzystanie z samochodów lub udostępnianie rowerów²³ które powoli stają się nieodłącznymi elementami otoczenia miejskiego,
- Promowanie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań dotyczących infrastruktury umożliwiających wykorzystywanie paliw alternatywnych (takich, jak biopaliwa, energia z odpadów, elektryczność pochodząca z fotosyntezy), a w szczególności punkty ładowania pojazdów elektrycznych, jak również odpowiednich systemów zachęt.
- Drogi powinny zostać przekształcone i zaprojektowane na nowo jako środki obrony przed powodzią. Zagospodarowanie zieleni i sadzenie drzew na poboczach dróg umożliwia ograniczenie ryzyka powodzi i fal upałów, przy równoczesnej poprawie jakości powietrza oraz życia mieszkańców.
- Przyczynianie się do opracowywania mierzalnych, możliwych do rozpowszechnienia rozwiązań w zakresie oszczędzania zasobów, poprzez dokumentowanie podstawowego wykorzystania oraz stwierdzonych postępów przy wykorzystaniu standardowych wskaźników kontrolnych i odpowiedniego systemu pozyskiwania danych, a także opracowywanie ich formatów oraz zasad udostępniania i publikowania.
- Zapewnienie, że wszystkie rozwiązania dotyczące przetwarzania danych są kompatybilne i opracowane w oparciu o standardy otwarte.

Rodzaje proponowanych działań obejmują aspekty technologiczne, społeczne, kulturalne, gospodarcze i środowiskowe. Powinny one zakładać aktywną rolę obywateli oraz społeczności, a także firm i usługodawców w dziedzinie komunikacji publicznej. Władze miejskie powinny eksperymentować ze śmiałymi pomysłami, zapewniającymi udział społeczności i mieszkańców dla zapewnienia łatwego przejścia do bardziej zrównoważonych rozwiązań transportowych.

Wszystkie nowe infrastruktury proponowane do finansowania przez UE powinny uwzględniać aspekty dotyczące zagrożeń klimatycznych oraz oceny ryzyka, a także podjęcie niezbędnych środków w zakresie adaptacji do zmian klimatu zawsze, kiedy jest to potrzebne.

²³ <http://civitas.eu/sites/default/files/civitas-plus-innovative-urban-transport-solutions-www-final.pdf>

4. Zasady finansowania

Zasada „całkowitych kosztów”

Inicjatywa UIA zgodna jest z zasadą „całkowitych kosztów”. Projekt jest współfinansowany przez EFRR do 80% kosztów kwalifikowalnych. Każdy z partnerów otrzymujących środki EFRR zobowiązany jest zabezpieczyć wkład publiczny lub prywatny w wysokości co najmniej 20%, aby uzupełnić budżet projektu, z zasobów własnych lub z innego źródła. Udział partnerów może mieć postać wkładu gotówkowego i/lub rzeczowego. Należy zauważyć, że nieodpłatna praca wolontariuszy nie jest kwalifikowalna jako wkład wnoszony zgodnie z zasadami kwalifikowalności UIA, natomiast wynagrodzenia pracowników są uważane za wkład gotówkowy.

Płatności EFRR

Schemat płatności w ramach inicjatywy UIA opiera się głównie na zasadzie wypłat zaliczkowych z EFRR²⁴ oraz zwrotu rzeczywiście poniesionych kosztów (obejmujących także kwoty ryczałtowe):²⁵

- Pierwsza zaliczka z EFRR odpowiadająca 50% kwoty grantu z EFRR wypłacana jest (głównemu) organowi władzy miejskiej w terminie 90 dni po podpisaniu umowy o dotację (oraz umowy partnerskiej, jeżeli jest to konieczne). Pierwsza wypłata zaliczkowa obejmuje również kwotę ryczałtową dotyczącą kosztów przygotowania (maksymalnie 16 000 EUR ze środków EFRR).
- Druga zaliczka z EFRR odpowiadająca 30% grantu z EFRR wypłacana jest (głównemu) organowi władzy miejskiej po złożeniu i zatwierdzeniu okresowego sprawozdania z postępu prac, w którym zawarty jest audyt wydatków poniesionych w ramach realizacji projektu, zatwierdzony przez Kontrolera Pierwszego Poziomu. Wykazane wydatki muszą wynosić co najmniej 70% pierwszej raty finansowania wstępnego (odpowiadającej 35% całkowitego budżetu projektu).
- Druga zaliczka z EFRR odpowiadająca 20% grantu z EFRR (z odliczeniem kwoty ryczałtowej przeznaczonej na zamknięcie projektu i transfer wiedzy) wypłacana jest (głównemu) organowi władzy miejskiej po złożeniu i zatwierdzeniu końcowego sprawozdania z postępu prac. Sprawozdanie to, które musi zostać złożone najpóźniej w okresie 3

²⁴ Zgodnie z postanowieniami umowy o przekazaniu zadań, podpisanej przez Komisję Europejską z Regionem Hauts-de-France (wcześniej Region Nord-Pas-de-Calais) w roku 2015

²⁵ Idem

miesiące od daty zakończenia projektu, powinno obejmować końcowy audyt wydatków projektowych, zatwierdzony przez Kontrolera Pierwszego Poziomu. Należy zauważyć, że trzecia płatność nie jest realizowana na zasadzie płatności zaliczkowych, ale zwrotu poniesionych i opłaconych kosztów. W związku z powyższym, partnerzy projektu muszą wcześniej sfinansować swoje wydatki w ostatniej fazie realizacji projektu.

- Końcowa płatność wypłacana jest (głównemu) organowi władzy miejskiej po zatwierdzeniu końcowego sprawozdania jakościowego (które musi zostać złożone nie później, niż terminie jednego roku od daty zakończenia projektu). Kwota tej płatności wynosi maksymalnie 12 000 EUR ze środków EFRR i obejmuje zarówno fazę zamknięcia projektu, jak i transfer wiedzy.

5. Tworzenie i rozwijanie projektu

5.1 Partnerstwo w Urban Innovative Actions

Jedynie kwalifikujące się organy władzy zdefiniowane w Artykule 2 Aktu Delegowanego UIA mogą składać wnioski w ramach zaproszenia do składania wniosków dotyczących inicjatywy UIA.

Niemniej jednak, w ramach inicjatywy UIA od władz miejskich oczekuje się ustanowienia silnego partnerstwa lokalnego z odpowiednio zróżnicowanymi, uzupełniającymi się partnerami. Wszyscy partnerzy muszą pochodzić z UE. Struktura partnerów uczestniczących w realizacji projektów UIA może obejmować (główny) organ władzy miejskiej, stowarzyszone władze miejskie i partnerów realizacji projektu. Szersza grupa zainteresowanych stron może również uczestniczyć w realizacji projektu, jednak nie będą one uważane za partnerów realizacji projektu.

- **Organ władzy miejskiej (lub główny organ władzy miejskiej w przypadku wniosku składanego przez wiele organów władzy miejskiej):** inicjatywa UIA opiera się na władzy miejskiej, która jest odpowiedzialna za całościowe wdrożenie i zarządzanie projektem. (Główny) organ władzy miejskiej podpisuje umowę o dotację z podmiotem, któremu powierza się wdrażanie i który otrzymuje środki EFRR przeznaczone do przekazania pozostałym partnerom (stowarzyszonym władzom miejskim i/lub partnerom realizacji projektu) zgodnie z pełnionymi przez nich zadaniami oraz zakresem odpowiedzialności (i opracowanym budżetem). W przypadku zorganizowanych aglomeracji, instytucja taka, obejmująca wszystkie zaangażowane organy władz miejskich, będzie traktowana jako pojedynczy organ władzy miejskiej, wskazany jako główny organ władzy miejskiej w ramach projektu UIA.

- **Stowarzyszone władze miejskie:** Jakiegokolwiek stowarzyszenie władz miejskich (krajowe/regionalne stowarzyszenia władz miejskich, pakty lub stowarzyszenia terytorialne, specjalne obszary rozwoju itd.) nieposiadające statusu prawnego zorganizowanych aglomeracji i bez sformalizowanych umów o współpracy, ale zamierzające przedstawić wspólny wniosek w ramach inicjatywy UIA, powinno wskazać w swoim wniosku pojedynczą LJA jako główny organ władzy miejskiej oraz pozostałe LJA jako stowarzyszone organy władzy miejskiej. Stowarzyszone organy władzy miejskiej będą odpowiedzialne za realizację określonych działań oraz osiągnięcie powiązanych wyników częściowych/produktów. Stowarzyszone organy władzy miejskiej będą miały udział w budżecie i będą składać sprawozdania z kosztów poniesionych w związku z realizacją działań projektowych. We wniosku powinny zostać zamieszczone szczegółowe informacje dotyczące stowarzyszonych organów władzy miejskiej (obejmujące ich status prawny, doświadczenie i kompetencje, osoby do kontaktu itd.).
- **Partnerzy realizacji projektu:** instytucje, agencje, organizacje, partnerzy z sektora prywatnego, stowarzyszenia, które będą grały aktywną rolę we wdrażaniu projektu. Władze miejskie powinny przeprowadzić selekcję swoich partnerów realizacji projektu na zasadach przejrzystości i równego traktowania. Będą one odpowiedzialne za realizację określonych działań oraz osiągnięcie powiązanych wyników częściowych/produktów. Należy zauważyć, że tylko organizacje posiadające osobowość prawną mają prawo uczestnictwa w projekcie w roli partnerów realizacji projektu. Firmy doradcze, których głównym celem działalności jest opracowanie projektów europejskich i zarządzanie nimi, nie są uprawnione do udziału w projekcie w roli partnerów realizacji projektu.
- **Szeroka grupa zainteresowanych stron** także powinna brać udział w tworzeniu i wdrażaniu projektu. Grupa ta powinna składać się z instytucji, agencji, organizacji oraz stowarzyszeń. Nie będą one odgrywały bezpośredniej roli (w związku z czym nie będą posiadać odrębnego budżetu wdrożenia), ale będą istotne ze względu na udział w zapewnieniu płynnego i skutecznego wdrażania, a także współwłasności projektu.

Szczegółowe informacje na temat ról oraz zobowiązań władz miejskich (władz stowarzyszonych, jeśli dotyczy) oraz partnerów realizacji projektu można znaleźć w rozdziale 2.1 Wytycznych dotyczących UIA.

5.2 Działania projektowe

Działania mieszczące się w ramach projektów UIA muszą skupiać się wokół pakietów roboczych i wspierać jeden z kilku celów tematycznych EFRR oraz powiązanych priorytetów inwestycyjnych, zgodnie z pierwszym paragrafem artykułu 9 Rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów dla Europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz²⁶ artykułem 5 rozporządzenia dotyczącego EFRR.

W tym celu wykorzystywane będą różne wymienione poniżej rodzaje pakietów roboczych:

- Pakiet roboczy dotyczący przygotowania
- Pakiet roboczy dotyczący zarządzania projektem
- Pakiet roboczy dotyczący komunikacji
- Pakiet roboczy dotyczący wdrożenia
- Pakiet roboczy dotyczący inwestycji

Za wyjątkiem pakietu roboczego dotyczącego inwestycji, wszystkie pozostałe rodzaje pakietów roboczych muszą obowiązkowo zostać wykorzystane w ramach składania wniosków dotyczących projektów UIA.

Do każdego projektu przydzielony zostanie ekspert ds. UIA:

- aby zapewnić stałe doradztwo i wskazówki na temat istoty działań, szczególnie w zakresie elementów innowacyjnych;
- aby zapewnić pomoc w tworzeniu dokumentacji oraz produktów, w których ujęte będą oraz za pomocą których rozpowszechnione zostaną zdobyte doświadczenia i wnioski, dobre praktyki itp. w gronie szerszej publiczności;
- aby zapewnić, że działania realizowane są zgodnie z zapisami zawartymi w przyjętej propozycji.

Wydatki związane z pracą ekspertów ds. UIA (w tym koszty podróży i zakwaterowania) pokrywane będą w ramach inicjatywy UIA.

²⁶ Rozporządzenie ustanawiające wspólne przepisy (UE) nr 1303/2013:
<http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex:32013R1303>

Szczegółowe informacje dotyczące struktury planu roboczego w ramach projektu UIA, a także roli i zakresu odpowiedzialności Ekspertów UIA zostały zamieszczone w Wytycznych dotyczących UIA.

5.3 Pozycje w budżecie oraz wydatki kwalifikowalne

Zgodnie z dokumentem Wytyczne dotyczące UIA (patrz rozdział 4.2), wszystkie wydatki ponoszone w związku z wprowadzeniem w życie projektów UIA kwalifikują się do wsparcia i powinny zostać ujęte w budżecie w następujących pozycjach:

- Personel
- Biuro i administracja
- Podróże i zakwaterowanie
- Zewnętrzne ekspertyzy i usługi
- Wyposażenie
- Infrastruktura i prace budowlane

6. Procedura składania wniosku

Pakiet aplikacyjny drugiego zaproszenia do składania wniosków w ramach UIA składa się z następujących dokumentów:

- poniższy Zakres wymagań i obowiązków (dostępny we wszystkich językach UE);
- Wytyczne techniczne dotyczące internetowej elektronicznej platformy podawczej (EPP)
- Szczegółowe informacje dotyczące wniosku (dostępne w sieci we wszystkich językach UE w systemie EPP)

Wersja robocza wniosku i formularz potwierdzenia są również udostępniane jako narzędzie ułatwiające przeprowadzenie procesu opracowywania wniosku (dokument w formacie Word, dostępny jedynie w języku angielskim)

Ponadto wymagane jest intensywne odwoływanie się do Wytycznych dotyczących UIA (dokument dostępny tylko w języku angielskim) w kwestiach nadrzędnych zasad inicjatywy, o której mowa.

Wszystkie dokumenty można znaleźć w witrynie UIA.

Procedura składania wniosków jest w 100% elektroniczna i odbywa się poprzez elektroniczną platformę podawczą (EPP). **Wniosek składa się z formularza wniosku oraz zeskanowanego podpisanego arkusza potwierdzenia.**

Specjalny załącznik może również zostać pobrany i dołączony do formularza wniosku. Może nim być mapa obszaru realizacji prac, wykres, infografika itp. Typ i rozmiar załączanych plików zostały określone w dokumentacji wytycznych dotyczących internetowej elektronicznej platformy podawczej (EPP). Wnioskodawcy mogą składać wnioski za pośrednictwem platformy EPP najpóźniej na jeden miesiąc przed upływem ostatecznego terminu składania dokumentów. Zaktualizowane informacje dotyczące dostępności będą publikowane na witrynie internetowej UIA.

Zdecydowanie zaleca się wypełnienie formularza wniosku w komunikatywnym języku angielskim, choć można też wypełnić go w pozostałych językach urzędowych UE.

Należy zauważyć, że ocena strategiczna i operacyjna złożonych formularzy wniosków zostanie przeprowadzona na podstawie analizy wersji anglojęzycznej wniosku (wnioski przedłożone w innej wersji językowej zostaną przetłumaczone na angielski przez zewnętrznego wykonawcę wynajętego przez stały sekretariat). Jakość tłumaczenia nie jest gwarantowana przez stały sekretariat, w związku z czym pełne ryzyko w tym zakresie ponosi wnioskodawca. Ponadto, umowa o dotację, dokumentacja zarządzania projektem, formalne sprawozdania, kluczowe dokumenty dotyczące wyników częściowych oraz wszystkie rodzaje komunikacji z podmiotem, któremu powierza się wdrażanie i stałym sekretariatem muszą być sporządzane w języku angielskim.

Ostateczny termin składania formularzy wniosku oraz arkusza potwierdzenia to 14/04/2017 o godzinie 14.00 czasu środkowoeuropejskiego.

7. Procedura selekcji

Po złożeniu każdy wniosek poddawany jest procedurze selekcji składającej się z następujących kroków:

1. kontrola kwalifikowalności,
2. ocena strategiczna,
3. ocena operacyjna.

7.1 Kontrola kwalifikowalności

Po zamknięciu zaproszenia do składania wniosków, stały sekretariat przeprowadza ocenę zgodności wszystkich otrzymanych formularzy wniosków dotyczących projektu. Celem kontroli kwalifikowalności jest:

- Sprawdzenie zgodności otrzymanych formularzy wniosków i dołączonych do nich załączników z formalnymi kryteriami kwalifikowalności.
- Uniknięcie dalszej oceny wniosków niespełniających warunków dotyczących kwalifikowalności.
- Zapewnienie równego traktowania wszystkich propozycji wybranych do finansowania.

Kryteria kwalifikowalności UIA są następujące:

1. Formularz wniosku złożono drogą elektroniczną przez platformę EPP przed upływem terminu określonego w dokumencie Zakres wymagań i obowiązków dotyczącym danego zaproszenia do składania wniosków.
2. Formularz wniosku jest wypełniony kompletnie.
3. Wnioskodawca jest pojedynczym organem władzy miejskiej lokalnej jednostki administracyjnej (LJA) zdefiniowanej według stopnia urbanizacji jako miasto lub przedmieście i obejmującej co najmniej 50 000 mieszkańców

ALBO

Wnioskodawca jest stowarzyszeniem lub ugrupowaniem władz miejskich o statusie prawnym zorganizowanej aglomeracji złożonej z LJA, w której większość (co najmniej 51%) mieszkańców zamieszkuje w LJA zdefiniowanych według stopnia urbanizacji jako miasto lub przedmieście i liczących w sumie co najmniej 50 000 mieszkańców

ALBO

Wnioskodawca jest stowarzyszeniem lub ugrupowaniem władz miejskich o statusie prawnym zorganizowanej aglomeracji, w której wszystkie zaangażowane władze miejskie (główny organ władzy miejskiej i stowarzyszone organy władz miejskich) są LJA zdefiniowanymi według stopnia urbanizacji jako miasto lub przedmieście i liczących w sumie (na terenie głównych organów władzy miejskiej i stowarzyszonych organów władz miejskich) co najmniej 50 000 mieszkańców

4. W przypadku stowarzyszeń lub ugrupowań nieposiadających statusu prawnego zorganizowanej aglomeracji, w formularzu wniosku wskazany został główny organ władzy miejskiej oraz władze stowarzyszone
5. Przestrzegane są terminy kwalifikowalności: data zakończenia projektu jest zgodna z wymaganiami zaproszenia do składania wniosków oraz inicjatywy
6. Przestrzegane są wymagania związane z maksymalną wysokością budżetu i zasadą współfinansowania
7. Wszyscy zaangażowani partnerzy (główny organ władzy miejskiej, stowarzyszone organy władz miejskich i partnerzy realizacji projektu) pochodzą z krajów członkowskich UE
8. Władze miejskie będące wnioskodawcami (główny organ władzy miejskiej i/lub stowarzyszone organy władz miejskich) biorą udział w tylko jednym wniosku składanym w ramach tego samego zaproszenia do składania wniosków.
9. Władze miejskie będące wnioskodawcami (główny organ władzy miejskiej i/lub stowarzyszone organy władz miejskich) nie zostały wybrane i nie były finansowane w ramach tego samego tematu podczas poprzedniego zaproszenia do składania wniosków
10. Arkusz potwierdzenia, prawidłowo podpisany przez przedstawiciela prawnego (głównego) organu władzy miejskiej został przesłany za pośrednictwem systemu EPP w terminie składania wniosków określonym w ramach zaproszenia.

Jeśli nie zostaną spełnione wszystkie wymienione powyżej wymagania, wniosek zostanie uznany za niespełniający kryteriów kwalifikowalności i nie będzie dalej rozpatrywany.

7.2 Ocena strategiczna

Wnioski uznane za kwalifikowalne zostaną poddane ocenie strategicznej przeprowadzonej przez panel zewnętrznych ekspertów. Ocena strategiczna stanowi 80% całościowej oceny ważonej przyznawanej projektowi i oparta jest na poniższych kryteriach:

- Innowacyjność (40% oceny ważonej) - do jakiego stopnia wnioskodawca wykazał, że proponowany projekt stanowi nowość (nie został wcześniej przetestowany i wdrożony na terenie danego obszaru miejskiego, ani w jakimkolwiek innym miejscu na terenie UE) i ma potencjał do wniesienia wartości dodanej?
- Partnerstwo (15% oceny ważonej) – do jakiego stopnia wdrożenie projektu zależne jest od

zaangażowania kluczowych zainteresowanych stron (stowarzyszone organy władz miejskich, jeżeli dotyczy, partnerzy realizacji projektu i szersza grupa zainteresowanych stron)?

- Mierzalność (15% oceny ważonej) – w jakim stopniu rezultaty projektu poddają się pomiarom?
- Transferowalność (10% oceny ważonej) – w jakim zakresie projekt można zrealizować na innych obszarach miejskich w całej Europie?

Pytania wskaźnikowe do poszczególnych kryteriów przedstawiono w rozdziale 3.2.2 Wytycznych dotyczących UIA.

Panel ekspertów zewnętrznych przeprowadzi również weryfikację w celu określenia, czy projekty przyczyniają się do osiągnięcia celów tematycznych europejskich funduszy strukturalnych oraz wspólnych ram strategicznych określonych w pierwszym paragrafie Artykułu 9 Rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz czy stanowią one zintegrowane rozwiązanie odpowiadające określonym wyzwaniom i spełniają zasady dotyczące zrównoważonego rozwoju miejskiego. Komisja i podmiot, któremu powierza się wdrażanie mogą podjąć decyzję dotyczącą odrzucenia projektu, jeżeli powyższe kryteria nie są spełnione.

Na koniec oceny strategicznej panel zewnętrznych ekspertów omawia ocenę wniosków i tworzy stosowny ranking. Działając w porozumieniu z Komisją, wnioski, które plasują się powyżej ustalonego progu, kieruje się do dalszej oceny operacyjnej. Wnioskodawcy zostaną powiadomieni o podjętej decyzji (dotyczącej dalszego rozpatrywania wniosku lub nie) pod koniec procedury oceny strategicznej.

7.3 Ocena operacyjna

Ocena operacyjna jest przeprowadzana przez stały sekretariat i składa się na 20% całościowej oceny ważonej przyznawanej projektowi.

Głównym celem oceny operacyjnej jest oszacowanie jakości propozycji (w tym wykonalność projektu, spójność planu prac, jakość proponowanych struktur zarządzania, spójność i proporcjonalność budżetu, jakość proponowanych działań w zakresie komunikacji).

Pytania wskaźnikowe do kryterium „jakość” przedstawiono w rozdziale 3.2.3 Wytycznych dotyczących UIA.

Po przeprowadzeniu oceny operacyjnej doradcza komisja selekcyjna złożona z podmiotu wdrażającego i Komisji w toku narady podejmie ostateczną decyzję. Komisja dokonuje ostatecznego zatwierdzenia wybranych projektów. Wnioskodawcy zostaną powiadomieni o podjętej decyzji pod koniec procedury oceny operacyjnej.

7.4 Punktacja ocen

Ocena punktowa od 1 do 5 zostanie przyznana w ramach każdego ważonego kryterium, składając się na średnią ocenę projektu.

Szczegółowe informacje na temat punktacji oceny projektów UIA można znaleźć w rozdziale 3.2.4 Wytycznych dotyczących UIA.

W ramach systemu punktacji oceny projektów uwzględniane są nie tylko specyficzne cechy każdego proponowanego projektu, ale także w duchu procesu konkurencyjnego, wyniki porównania z innymi projektami proponowanymi w ramach tego samego zaproszenia do składania wniosków. W związku z powyższym, wnioskodawcy składający propozycje dotyczące projektów, którzy nie zostali wymienieni na skróconej liście oceny operacyjnej lub nie zostali ostatecznie zatwierdzeni, nie otrzymają oceny punktowej, ale jedynie szczegółowe uwagi dotyczące wszystkich kryteriów poddanych ocenie.

8. Zamówienia publiczne, audyt i pomoc publiczna

Partnerzy projektu, którzy spełniają kryteria definicji instytucji zamawiającej zgodnie z mającym zastosowanie prawodawstwem krajowym dotyczącym zamówień publicznych, muszą postępować zgodnie ze stosownymi przepisami dotyczącymi zamówień publicznych.

Deklarowane wydatki projektu muszą zostać poddane audytowi przeprowadzonemu przez Kontrolera Pierwszego Poziomu (KPP). Niezależna opinia KPP musi odnosić się do kwestii legalności i prawidłowości zadeklarowanych wydatków, dostarczenia produktów i usług, zasadności zadeklarowanych wydatków oraz zgodności wydatków i operacji z przepisami Wspólnoty oraz krajowymi. Biorąc pod uwagę, że KPP jest zatrudniany i opłacany bezpośrednio przez Inicjatywę UIA,

żadne koszty kontroli (audytu) nie powinny być uwzględniane przez partnerów realizacji projektu w ramach opracowywania budżetu projektu.

W celu zagwarantowania równych warunków dla wszystkich przedsiębiorstw prowadzonych działalność na rynku wewnętrznym, zatwierdzone projekty muszą zostać opracowane w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, dla zapewnienia efektywności wydatków publicznych i uniknięcia zakłóceń rynku, takich jak wypieranie finansowania prywatnego, tworzenie nieskutecznych struktur rynkowych lub utrzymywanie niewydajnych przedsiębiorstw.²⁷ Należy zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie, że finansowanie w ramach inicjatywy Urban Innovative Actions (UIA) nie będzie pociągać za sobą zakłócenia konkurencyjności lub powodować zakłóceń rynku bez wystarczającego powodu. Z zasady ogólnej, Komisja Europejska oczekuje, że większość projektów finansowanych w ramach niniejszego drugiego zaproszenia do składania wniosków nie będzie obejmować działalności gospodarczej i nie będzie posiadać konsekwencji - lub będzie posiadać jedynie bardzo ograniczone konsekwencje - dla handlu pomiędzy krajami członkowskimi.

Komisja Europejska finansuje inicjatywę Urban Innovative Actions (UIA) z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (do 80% kosztów projektu) za pośrednictwem zarządzania pośredniego. W odniesieniu do 80% finansowania inicjatywy Urban Innovative Actions (UIA), konieczne jest przeprowadzenie kontroli zgodności pomocy publicznej dla zapewnienia, że udzielana pomoc publiczna zapewnia czerpanie pełnych korzyści z rynku wewnętrznego. Biorąc pod uwagę innowacyjny i otwarty charakter inicjatywy Urban Innovative Actions (UIA), realizowanej na zasadzie składania wniosków dotyczących proponowanych projektów, obejmujących kreatywne rozwiązania oraz określone w ramach zaproszenia do składania wniosków tematy o charakterze ogólnym, w celu ograniczenia efektu zakłócenia wolnej konkurencji rynkowej poprzez finansowanie ze środków budżetowych UE, wartość pomocy publicznej przekazywanej pojedynczemu przedsiębiorstwu biorącemu udział w realizacji określonego projektu musi zostać ograniczona do wartości 500.000 EUR całkowitej kwoty finansowania UIA.

Pozostałe wydatki (wynoszące co najmniej 20% kosztów projektu) mogą zostać pokryte ze środków prywatnych lub publicznych. Jeżeli wykorzystywane są środki prywatne, nie są one uważane za pomoc

²⁷ Dalsze wytyczne dotyczące pojęcia pomocy publicznej zostały zamieszczone w obwieszczeniu Komisji w sprawie stosowania reguł pomocy publicznej zgodnie z postanowieniami Artykułu 107(1) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dostępnego pod adresem: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN).

publiczną. Niemniej jednak, jeżeli środki pochodzące z publicznych zasobów kraju członkowskiego mają zostać wykorzystane na finansowanie projektów obejmujących „działalność gospodarczą”, tzn. oferowanie towarów lub usług na rynku, projekty te muszą zostać opracowane w sposób zapewniający, że finansowanie publiczne będzie spełniać wymogi wszystkich przepisów obowiązujących w odniesieniu do pomocy publicznej na każdym szczeblu, zarówno właściciela, jak i podmiotu odpowiedzialnego za opracowanie i/lub operatora projektu bądź obiektu. W takich przypadkach, finansowanie ze środków publicznych powinno spełniać wszystkie wymogi rozporządzenia dotyczącego pomocy de minimis lub warunków określonych na mocy ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych, bądź decyzji w sprawie UOIG („usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym”).

Szczegółowe informacje na temat zamówień publicznych i pomocy przyznawanej przez państwo można znaleźć w rozdziałach 4.4.6 oraz 4.4.7 Wytycznych dotyczących UIA.

9. Jak uzyskać pomoc

Pracownicy stałego sekretariatu odpowiedzą na wszelkie pytania dotyczące kwestii technicznych, które mogą pojawić się w czasie trwania zaproszenia do składania wniosków. Dane kontaktowe można znaleźć w witrynie UIA.

Stały sekretariat zorganizuje także 4 seminaria dla wnioskodawców w miastach położonych na terenie Europy. Terminy oraz dokładne miejsca, w których odbędą się seminaria, można znaleźć na stronie „Wydarzenia” w witrynie UIA.

Ponadto, zorganizowane zostaną seminaria internetowe dotyczące poszczególnych aspektów opracowywania projektów i składania wniosków. Terminy oraz dokładne tematy seminariów internetowych można znaleźć na stronie „Wydarzenia” w witrynie UIA.

10. Kluczowe daty

- 16/12/2016 – rozpoczęcie drugiego zaproszenia do składania wniosków
- 12/2016 – 02/2017 – seminaria dla wnioskodawców i seminaria internetowe
- 14/04/2017 – ostateczny termin składania formularzy wniosku
- 10/2017 – przybliżony termin ostatecznej decyzji w sprawie zatwierdzenia projektów
- 11/2017 – przybliżony termin rozpoczęcia realizacji zatwierdzonych projektów

Z niecierpliwością oczekujemy Państwa propozycji!